

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою університету
протокол № 12 від 24 лютого 2026 р.,
уведене в дію наказом ректора
від 24.02.2026 р. № 52

Богдан БУЯК

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів
загальної середньої освіти
«ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ У НОВІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ»**

Розробник:

Жаркова Ірина Іванівна, доцент кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Напрямок підвищення кваліфікації: оцінювання навчальних досягнень учнів у Новій українській школі з навчальних предметів / інтегрованих курсів.

Розроблено на основі:

Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти. Наказ МОН України від 12.10.2022 № 904.

Термін дії програми: з 2026 року до 2031 року.

Рецензенти:

Чайка Володимир Мирославович – завідувач кафедри освітології і педагогіки, Західноукраїнського національного університету, доктор педагогічних наук, професор.

Радченко Ольга Яківна – доцент кафедри педагогіка та менеджменту освіти кандидат педагогічних наук, доцент.

Пільгун Світлана Володимирівна – заступник директора з навчально-виховної роботи Тернопільської спеціалізованої школи I-III ступенів № 3 з поглибленим вивченням іноземних мов.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти зумовлена необхідністю системної трансформації підходів до оцінювання навчальних досягнень учнів у контексті реалізації Державного стандарту базової середньої освіти. Реалізація Концепції реформи «Нова українська школа» на рівні базової середньої освіти вимагає від педагогів відмови від суб'єктивно-констатувальних методів оцінювання на користь формувального та рефлексивного оцінювання.

Особливої значущості програма набуває у зв'язку з набранням чинності Наказу Міністерства освіти і науки України № 1093 від 02.08.2024 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів». Цей документ кардинально оновлює вимоги до оцінювання, запроваджуючи систему оцінювання за окремими групами результатів.

Програма сприятиме формуванню у вчителя уміння інтегрувати формувальне оцінювання у щоденну практику, ефективно заповнювати Свідоцтва досягнень та надавати конструктивний зворотний зв'язок, що є основою педагогіки партнерства. Набуття педагогами навичок професійного використання інструментів оцінювання є критично важливим для забезпечення якості освіти, дотримання принципів академічної доброчесності та підтримки індивідуальної освітньої траєкторії кожного учня в умовах сучасних викликів.

Цільова група: учителі закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми: реалізація програми передбачає поєднання теоретичної та практичної підготовки педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. Понад 60 % часу відведено на практичні воркшопи. Навчання відбувається з використанням хмарних сервісів та платформ для швидкої перевірки знань учнів. Реалізація програми передбачає роботу вчителів у професійних групах, що дозволяє обмінюватися досвідом з колегами-предметниками щодо оцінювання конкретних компетентностей. Замість іспиту реалізація завершується створенням персонального кейсу, який вчитель може застосувати у своєму класі.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: очна, очно-дистанційна, дистанційна.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток і вдосконалення професійних компетентностей вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти, щодо сучасних підходів до оцінювання, які враховують не лише знання, а й уміння, цінності та ставлення учнів; формування професійної готовності вчителів до

впровадження системи оцінювання, яка базується на відстеженні індивідуальної траєкторії розвитку учня, забезпеченні постійного зворотного зв'язку, об'єктивності та прозорості виставлення балів відповідно до критеріїв НУШ.

Завдання підвищення кваліфікації:

- формування системи теоретичних знань та розуміння сутності оцінювання як невід'ємної частини освітнього процесу в НУШ;
- формування у вчителів уміння використовувати оцінювання як інструмент підтримки, що допомагає учневі бачити свій поступ та планувати наступні кроки;
- формування навички розробки чітких критеріїв оцінювання для різних видів навчальної діяльності (індивідуальна робота, проекти, командна робота, дослідження, усна відповідь тощо);
- опанування методики оцінювання за групами результатів (ГР), що закладені в кожен освітній галузь;
- формування здатності обґрунтувати вибір інструменту оцінювання для конкретної педагогічної ситуації та пояснити логіку виставлення підсумкового бала учням та батькам;
- формування здатності адаптувати систему оцінювання для дітей з особливими освітніми потребами (ООП) на основі їхнього індивідуального прогресу;
- формування здатності використовувати результати оцінювання для корекції власної стратегії викладання та побудови індивідуальної освітньої траєкторії учня.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- А.2. Предметно-методична
- Б.3. Компетентність педагогічного партнерства
- Г.1. Прогностична
- Г.3. Оцінювально-аналітична
- Д.1. Здатність до навчання впродовж життя

Очікувані результати підвищення кваліфікації

Знання й розуміння:

- принципів, функцій, об'єктів оцінювання;
- підходів (бального, вербального, рівневого) до вираження оцінки;
- структури Свідоцтва досягнень, характеристик навчальної діяльності, сформованих відповідно до переліку наскрізних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти;
 - концептуальних і методичних особливостей різних видів оцінювання;
 - сутності формувального оцінювання, стратегій здійснення формувального оцінювання;
 - методів і прийомів для організації різних видів оцінювання, розвитку в учнів здатності до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання.

Уміння:

- здійснювати різні види оцінювання результатів навчання учнів (формувальне, поточне, підсумкове);
- організовувати оцінювальну діяльність на основі самооцінювання взаємооцінювання;
- формулювати об'єктивні й зрозумілі для учнів навчальні цілі, визначати критерії оцінювання;
- застосовувати формувальне оцінювання з метою підтримки учнів в освітньому процесі, забезпечувати компетентнісний та особистісно орієнтований підходи в навчанні;
- добирати й використовувати завдання для оцінювання результатів навчання учнів відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти; адаптувати або вдосконалювати їх відповідно до освітніх потреб і можливостей учнів;
- створювати умови для формування в учнів уміння здійснювати рефлексію власної навчальної діяльності;
- обирати відповідні навчальні методи для визначення навчальних потреб учнів, розвитку їх самостійності й взаємодії, відслідковування прогресу в навчанні та перевірки розуміння;
- планувати урок, який підтримує освітній процес з використанням інструментів формувального оцінювання;
- прогнозувати ефективність застосування елементів формувального оцінювання у власній педагогічній діяльності.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- здійснення професійної діяльності з урахуванням принципів дитиноцентризму, розвитку особистості, педагогіки партнерства;
- здатність критично оцінювати вітчизняний і зарубіжний досвід з проблеми оцінювання результатів навчання учнів;
- готовність застосувати нові підходи до оцінювання результатів навчання учнів у сучасній школі, мотивація до розроблення нових інструментів оцінювання (паперових, цифрових) власної педагогічної діяльності.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації має комплексний характер і передбачає поєднання поточного та підсумкового оцінювання. Оцінювання має підтвердити набуття вчителем визначених програмою компетентностей.

Оцінювання включає три компоненти:

- вхідне тестування: експрес-тест на платформі Google Forms для визначення рівня обізнаності з нормативними документами (Наказ МОН України № 1093) до початку курсу;
- поточне оцінювання: виконання практичних завдань після кожного модуля;
- підсумковий контроль: виконання та захист випускової творчої роботи – портфолію інструментів оцінювання: розроблена діагностувальна робота;

критерії оцінювання до одного з уроків; зразок заповненого Свідоцтва досягнень.

Для об'єктивного оцінювання результатів навчання вчителя використовується накопичувальна система. 100 балів розподіляються між теоретичною обізнаністю, практичними навичками та підсумковим кейсом.

Вхідне тестування (20 питань по 1 балу за кожну правильну відповідь) — 20 балів.

Виконання практичних завдань після кожного модуля (практики формувального оцінювання) — 15 балів. Оцінювання відбувається за такими критеріями:

13-15 балів: вчитель запропонував інструмент, який надає якісний зворотний зв'язок; інструмент інтегрований у цифрове середовище або має готовий друкований шаблон; чітко простежується шлях учня від «я не вмію» до «я знаю, що виправити»;

9-12 балів: використано стандартні техніки формувального оцінювання без авторської адаптації; зворотний зв'язок присутній, але він переважно орієнтований на похвалу, а не на конкретні поради щодо покращення роботи; самооцінювання передбачене, але критерії для нього занадто спрощені;

5-8 балів: інструмент обрано, але він не забезпечує реального діалогу між учнем і вчителем; відсутність чітких орієнтирів для учня: дитина оцінює себе суб'єктивно, без опори на критерії;

1-4 бали: формувальне оцінювання підміняється звичайним поточним балом; техніка не відповідає меті уроку або є занадто складною для виконання учнями.

Створення діагностувальної роботи з розподілом завдань за групами результатів — 20 балів. Оцінювання відбувається за такими критеріями:

17-20 балів: робота збалансована: представлені всі ГР, що підлягають оцінюванню в цій темі; критерії оцінювання прозорі: учень розуміє, за що отримує кожен бал (використано рубрикатори); дизайн роботи сприяє легкому сприйняттю (використано інфографіку, схеми або цифрові платформи);

13-16 балів: завдання розподілені за ГР, але спостерігається дисбаланс (наприклад, ГР1 представлена 80 % завдань, а ГР2 — лише одним); критерії оцінювання прописані, але мають дещо узагальнений характер; робота повністю відповідає програмі, але не містить творчих або проблемних завдань;

9-12 балів: відсутня специфікація (таблиця зв'язку завдань з ГР), хоча самі завдання адекватні темі; складно визначити, як саме вчитель виведе підсумковий бал за кожну групу результатів; робота орієнтована переважно на відтворення знань (тести закритого типу);

1-8 балів: діагностувальна робота не структурована за ГР; завдання не відповідають вимогам НУШ.

Тренувальне заповнення сторінок журналу та шаблону Свідоцтва досягнень — 15 балів. Оцінювання відбувається за такими критеріями:

13-15 балів: журнал містить усі необхідні індекси (ГР1, ГР2 тощо), Свідоцтво досягнень заповнене індивідуалізовано (уникання шаблонів для всіх

учнів); продемонстровано вміння працювати з коментарями в електронному журналі;

9-12 балів: усі обов'язкові поля заповнені, проте відсутня автоматизація підрахунків; характеристика наскрізних вмінь має дещо формальний характер; є незначні технічні огріхи, які не впливають на підсумкову оцінку учня;

5-8 балів: журнал заповнений частково (наприклад, відсутні окремі ГР); порушена логіка між поточними балами та підсумковим Свідоцтвом досягнень; робота потребує консультації тренера для виправлення помилок у документації;

1-4 бали: роботу виконано фрагментарно, з грубими порушеннями інструкцій МОН.

Підсумковий контроль (виpusкова творча робота) — 30 балів. Оцінювання відбувається за такими критеріями:

- *методологічна відповідність (10 балів):* оцінюється здатність вчителя узгоджувати систему оцінювання з нормами НУШ та обраною модельною програмою:

9-10 балів: повна відповідність Держстандарту. Чітко виділено всі групи результатів (ГР), характерні для предмета;

6-8 балів: загалом відповідає вимогам, але допущено незначні неточності у формулюванні очікуваних результатів;

1-5 балів: невідповідність між завданнями та групами результатів; фрагментарне розуміння нормативної бази.

- *якість інструментарію та дескрипторів (10 балів):* оцінюється чіткість і зрозумілість критеріїв, за якими учень отримує бали:

9-10 балів: створено зрозумілі «рубрики» (критерії), учень може самостійно зрозуміти, за що отримав бал, дескриптори описують діяльність, а не лише кількість помилок;

6-8 балів: критерії є, але вони занадто загальні;

1-5 балів: критерії відсутні або без адаптації до вимог НУШ.

- *практична реалізація та цифровізація (10 балів):* оцінюється вміння використовувати цифрові інструменти та оформлювати документацію:

9-10 балів: робота містить посилання на інтерактивний тест або цифрову таблицю, свідоцтво досягнень заповнене згідно з Наказом МОН № 1093;

6-8 балів: використано базові інструменти, документація заповнена вірно, але без автоматизації процесів;

1-5 балів: документи заповнені з технічними помилками; цифрові інструменти не використані.

Документ про підвищення кваліфікації: видається свідоцтво відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» та наказом Міністерства освіти і науки України від 30.10.2020 р. № 1341 «Про затвердження Методичних рекомендацій для професійного розвитку науково-педагогічних працівників» і оприлюднюється в реєстрі виданих свідоцтв на сайті ТНПУ ім. В. Гнатюка.

Вартість: 1020 грн (10 осіб у групі).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 2 модулів та 8 взаємопов'язаних тем. Підсумковий контроль передбачає виконання та захист випускової творчої роботи – портфолію інструментів оцінювання: розроблена діагностувальна робота; критерії оцінювання до одного з уроків; зразок заповненого Свідоцтва досягнень. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, — 100 балів. Прохідний бал — 60. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 8 год – лекційні заняття, 16 год – практична робота, 4 год – самостійна робота, 2 год. – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ					
Тема 1.1. Теоретичні засади оцінювання навчальних досягнень учнів ЗЗСО	1	1	0,5	-	2,5
Тема 1.2. Академічна доброчесність та психологія оцінювання в НУШ	1	1	0,5	-	2,5
Тема 1.3. Основні види оцінювання. Критерії оцінювання	2	2	-	-	4
Разом за модулем	4	4	1	-	9
МОДУЛЬ 2. ПРАКТИКА ТА ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ 7-9 КЛАСІВ ЗЗСО					
Тема 2.1. Поточне та підсумкове оцінювання	1	2	1	-	4
Тема 2.2. Формувальне оцінювання	1	4	1	-	6
Тема 2.3. Критеріальне оцінювання за групами результатів (ГР)	1	2	1	-	4
Тема 2.4. Оцінювання в інклюзивному класі	1	2	-	-	3
Тема 2.5. Організаційно-педагогічні умови оцінювання в закладі освіти	-	2	1	-	3
Разом за модулем	4	12	4	-	20
Підсумкові заходи	-	-	-	1	1
Усього	8	16	5	1	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ

Тема 1.1. Теоретичні засади оцінювання навчальних досягнень учнів ЗЗСО

Оцінювання та оцінка. Принципи оцінювання. Функції та форми оцінювання. Об'єкти оцінювання: ключові компетентності, наскрізні вміння, результати навчання.

Тема 1.2. Академічна доброчесність та психологія оцінювання в НУШ

Вимоги законодавства щодо академічної доброчесності під час оцінювання результатів навчання учнів, механізми її забезпечення. Самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів. Удосконалення навичок учителів, учнів і батьків/осіб, які їх замінюють, з оцінювання.

Тема 1.3. Основні види оцінювання. Критерії оцінювання

Основні види оцінювання: формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне), державна підсумкова атестація. Критерії та шкали (підходи) оцінювання. Орієнтовна рамка оцінювання навчальних досягнень здобувачів базової середньої освіти.

МОДУЛЬ 2. ПРАКТИКА ТА ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ 7-9 КЛАСІВ ЗЗСО

Тема 2.1. Поточне та підсумкове оцінювання

Практика та інструменти оцінювання. Поточне й підсумкове оцінювання. Таксономія навчальних цілей.

Тема 2.2. Формувальне оцінювання

Сутність формувального оцінювання. Навчальні цілі й критерії успіху. Зворотний зв'язок, методи отримання вчителем зворотного зв'язку щодо сприймання та розуміння учнями навчального матеріалу.

Педагогічні техніки, методи й прийоми формувального оцінювання, інструменти (паперові, цифрові тощо) здійснення. Оцінювання результату й процесу групової форми діяльності (парна, командна тощо). Рефлексивне оцінювання.

Тема 2.3. Критеріальне оцінювання за групами результатів (ГР)

Розроблення та аналіз завдань для оцінювання результатів навчання учнів відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти. Методики оцінювання за групами результатів (ГР), що закладені в кожен освітню галузь.

Тема 2.4. Оцінювання в інклюзивному класі

Особливості оцінювання учнів з особливими освітніми потребами. Адаптація методів і прийомів оцінювання відповідно до потреб учнів з особливими освітніми потребами. Зв'язок оцінювання з індивідуальною програмою розвитку.

Тема 2.5. Організаційно-педагогічні умови оцінювання в закладі освіти

Система оцінювання результатів навчання учнів у школі: відкритість і прозорість системи оцінювання; правила і процедури; особистісна відповідальність учнів за результати навчання. Автономія закладу освіти у розробленні власної системи, планів оцінювання. Оцінювання ключових компетентностей і наскрізних умінь учнів. Документування та цифровізація результатів оцінювання. Свідоцтво досягнень.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2022 № 898). URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>
2. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
5. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти: Наказ МОН України від 01.04.2022 № 289. URL: https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/86195/
6. Наказ Міністерства освіти і науки України № 1093 від 02.08.2024 Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 27.12.2019 № 1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>
8. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225). URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
9. Лист Міністерства освіти і науки України «Роз'яснення щодо окремих питань оцінювання результатів навчання відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти» № 1/4895-25 від 14.03.2025. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/942/94270/List_MON_N_1-4895-25.pdf

Основна література

1. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами / методичні рекомендації / укладачі: Н. Софій, О. Стягунова, О. Федоренко. Київ: УІРО, 2024. 40 с.
2. Як оцінювати в Новій українській школі: путівник із кожної освітньої галузі. URL: <https://mon.gov.ua/news/yak-otsiniuvaty-v-novii-ukrainskii-shkoli-putivnyk-iz-kozhnoi-osvitnoi-haluzi>

Додаткова література

1. Онлайн-курс «Оцінювання без знецінювання». URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/410>
2. Оцінювання за НУШ: що змінилося та як допомогти вчителю? URL: <https://osvitoria.media/experience/otsinyuvannya-zanush-shho-zminylos-ta-yak-dopomogty-vchytelyu/>
3. Як оцінювати дітей з особливими освітніми потребами. URL: <https://nus.org.ua/articles/yak-otsinyuvaty-ditej-zosoblyvymy-osvitnimy-potrebamy/>